

LÖÖPPI

4 / 2015 • SUOMEN AIKAKAUSLEHDENTOIMITTAJAIN LIITTO SAL RY

SKUUPPI

HELSINGIN SANOMALEHTIMIESYHDISTYS RY • HELSINGFORS JOURNALISTFÖRENING R.F.

Suomalaisen
lehden toimitus on
maahanmuuttajalle
mahdoton.

SUOMEN AIKAKAUSLEHDEN-
TOIMITTAJAIN LIITTO SAL:N JA
HELSINGIN SANOMALEHTIMIEN
YHDISTYS HSY:N JÄSENLEHTI

22. vuosikerta

Vastaava päätoimittaja
Taru Taipale
puh. 040 4162979
taru.taipale@gmail.com

Päätoimittaja
Jyrki Räikkä
puh. 040 5258366
jyrki.raikka@hs.fi

Toimitussihteeri
Kaija Plit
puh. 050 4394538
kaija.plit@sal-info.org

Graafikko
Outi Kainiemi
Muu julkaisutyöryhmä
Mervi Ala-Prinkkilä, Pekka
Holmström, Arja Salakka,
Marko Tammi
Kannen kuva
Outi Kainiemi

SAL ry.
Puheenjohtaja
Taru Taipale
Asiamies
Kaija Plit

HSY ry.
Puheenjohtaja
Jyrki Räikkä
Asiamies
Marko Tammi

Yhteinen toimistonhoitaja
Jaana Virtanen
jaana.virtanen@sal-info.org
Siltasaarenkatu 16, 7. krs
00530 Helsinki

Ilmoitushankkija
Erkki Hirvonen
puh. +358 50 5506172
eki.hirvonen@kolumbus.fi

Painopaikka
Oy Fram Ab

ISSN-L 1455-0032

ANTTI KERO

24

**Toimittaja Liisa Kuittisen
vuosi Lapissa on ollut täynnä
kysymyksiä, mutta myös uutta
luovaa ja valkoista unelmaa.**

- 3 PÄÄKIRJOITUS**
- 4 Maahanmuuttajat**
- 8 Jukka Viitasaari:**
Lisää teknologista ymmärrystä toimituksiin
- 10 Kustannusala työllistää kokeneen freelancerin**
- 14 Yllätysponsori pelasti lehtikuvakilpailun**
- 16 Nepenmäki on tostarina**
- 18 Länsiväylän värikkäät vuosikymmenet**
- 20 HELMIJUTTU** Sisältö on salaisuus
- 24 Vuoteni Lapissa**
- 28 HSY NEWS**
- 29 SAL NEWS**
- 30 KIRJA-ARVOSTELU** Isät ja pojat suolla
- 31 SARJAKUVA** Ilta-Fingeri

Luottamus ei synny uhkailemalla

Sanojen ja tekojen välinen kuilu on ollut tänä syksynä poikkeuksellisen leveä sekä politiikassa että työmarkkinoilla. Kriisitietoisuutta, uhrivalmiutta, sopimishalua ja ratkaisukeisyyttä toistellaan julkisuudessa kyllästymiseen asti, mutta retorisen savuverhon alla yhteisvastuun ja talkoohengen julistajat ovat linnoittautuneet tiukasti ka-peiden ryhmätujensa suojaksi. Päävastaisesta vakuuttelusta huolimatta vastakkainasettelu ja nollasummapelit hallitsevat keskustelua, jonka pitäisi tuottaa tasapuolisia, yhteisesti hyväksyttyjä ratkaisuja.

Hallituskin on hylännyt valtiotavallan perinteisen sovitteluvan roolin, siirtynyt kolmikannassa lähelle työnantajan nurkkaa ja ottanut tavoitteekseen työntekijöiden sopimusehtojen heikentämisen – perustuslaista ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamatta. Kovilla otteilla hallitus on turhaan myrkyttänyt työmarkkinoiden ilmapiiriä, sillä useimmilla aloilla työntekijäpuolella on etenkin ankeina aikoina ymmärrystä myös työnantajan tarpeita kohtaan. Vähintäänkin väliaikaisista joustoista ja jopa saavutetuista eduista tinkimisestä

voidaan keskustella, kunhan työnantajat osoittavat myös vastavuoroisesti ottavansa työntekijöiden näkemyksiä huomioon.

Journalismin toimintaedellytykset ovat myllerryksessä sekä talouden yleisen ahdingon että nimenomaisesti media-alaa koskevien kulu-tustottumusten, tekniikan ja liiketoimintalogiikan muutosten vuoksi. Keskusteluyhteyttä journalistien ja media-alan työntekijöiden välillä olisi syytä pitää yllä, rakentaa ja tiivistää. Vaikeista asioista puhumista ei pidä jättää liittojen välillä pelkästään työehtosopimusneuvotteluihin, ja työpaikoillakin kissa voitaisiin nostaa pöydälle jo ennen seuraavaa yt-kierrosta.

”Keskusteluyhteyttä olisi syytä pitää yllä, rakentaa ja tiivistää.”

Yhteisen tekemisen henkeä ja luottamusta tarvitaan nykyisten vaikeuksien voittamiseksi, mutta tavoitteita ei saavuteta sanelulla eikä uhkailulla. Useimmat työnantajatkin tämän tietävät, mutta kuka saisi hallituksen ymmärtämään asian? ●

Jyrki Räikkä
puheenjohtaja, HSY

KUVA PEKKA HOLMSTRÖM

Maahanmuuttaja on vieras näky suomalaisessa toimituksessa

”Emme erottele ihmisiä etnisen taustan perusteella”, sanoo Helsingin Sanomat.

TEKSTI ADRIÁN SOTO KUVITUS OUTI KAINIEMI

Sahin Doagu oli viisivuotias tullessaan Suomeen kiintiöpakolaisena Iranista vuonna 1990.

Vuosi sitten hänet vakinaistettiin sanomalehti *Keskisuomalaiseen*. Doagu oli työskennellyt lehdessä kaksi vuotta määräaikaisena ja kolmena kesänä kesätöimittajana.

Doagu on harvinainen näky suomalaisen lehden toimituksessa. Suomalaisissa lehdissä ei edelleenkään työskentele maahanmuuttajataustaisia ihmisiä toimittajina kuin satunnaisesti.

Tämän jutun kirjoittaja on itse ollut toimittajana *Seura*-lehdessä, *Monitori*-lehdessä ja *Matkalehdessä*. Näistä kaksi viimeksi mainittua on lakkautettu.

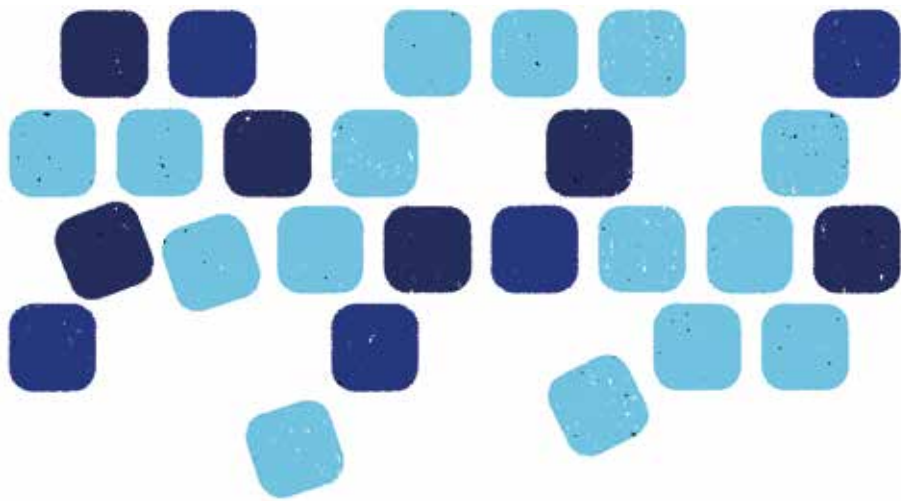
Suomalainen lehdistö muistaa kyllä säännöllisesti moittia muiden alojen työnantajia siitä, etteivät nämä palkkaa maahan-

muuttajia. Miksi siis ulkomailaistautaisia toimittajia näkee pääasiassa vain Ylen ohjelmissa?

Mediatalojen mukaan mitään esteitä maahanmuuttajien palkkaamiseksi ei ole.

– En näe mitään estettä sille, miksi kolmekymppinen toisen polven maahanmuuttajataustainen henkilö ei voisi olla työssä mediatalossa. Toki meidän toimituksessa ei ole tällä hetkellä sellaista toimittajaa, mutta se johtuu yleisestä tilanteesta. Meillä ei ole ollut avoimia työtehtäviä, sanoo *Suomen Kuvalehden* päätoimittaja **Ville Pernaa**.

– Maahanmuutto on iso aihe. *Suomen Kuvalehti* käsittelee ilmiötä pitkin syksyä eri näkökulmista. Mitä rekrytointiin tulee, sekä toimitukseen että yhtiöön, todennäköisesti lähitulevaisuudessa mietimme asiaa, hän sanoo. ▶

KIELIVAATIMUKSET OVAT KOVAT

Helsingin Sanomat kertoo, ettei lehti erittele toimittajia taustan mukaan.

– Helsingin Sanomien toimituksessa on työskennellyt ja työskentelee useita ihmisiä, joiden tausta on joku muu kuin kantasuomalainen. Emme erottele, emmekä myöskään rekrytoi ihmisiä etnisen taustan perusteella. Arvioimme ja palkkaamme työntekijöitä heidän omien ansioidensa perusteella, sanoo henkilöstövas-taava **Wilma Laukkanen**.

– Myös kantasuomalaisten toimittajien joukossa on koko ajan enemmän henkilöitä, joilla on pitkä kokemus ulkomailla asumisesta tai esimerkiksi perhesiteiden tai ystäväpiirin kautta hyvä tun-tuma maahanmuuttajataustaisen väestön elämänpäiriin.

Laukkanen sanoo, että kielivaatimus on kova, koska lehden traditio nojaa kirjoitettuun tekstiin. Koska kerrontamuodot ovat kuitenkin muuttumassa ja esimerkiksi liikkuva kuva ja datajournalismi yleistymässä, tarjoaa se Laukkasen mukaan uudenlaisia mahdollisuuksia myös ulkomaalaistaustaisille toimittajille.

– Sujuvasta vieraiden kielten taidosta ja täkäläisten etnisten yhteisöjen omakohtaisesta tuntemuksesta on hyötyä toimittajan työssä. Tästäkin näkökulmasta maahanmuuttajataustaisille toimittajille on varmasti jatkossa entistä enemmän tilausta, Laukkanen sanoo.

A-lehdissä ei ole tällä hetkellä yhtään maahanmuuttajataustaista ihmistä töissä. Talous- ja henkilöstöjohtaja **Elina Aallon** mukaan A-lehtiin palkataan henkilöstöä aina tehtävässä tarvittavan osaamisen mukaan.

– Emme luokittele hakijoitamme sen enempää maahanmuuttotaustan kuin uskonnon tai sukupuolisen suuntautumisen mukaan. Konsernimme pääkieli on suomi, ja tietääkseni tällä hetkellä palveluksessamme ei ole maahanmuuttajataustaisia toimittajia, sanoo Aalto.

MEDIAN VASTUU ON SUURI

SJL:n kansainvälistä toimintaa koordinoiva asiamies **Juha Rekola** pitää ongelmallisena sitä, että suomalaisessa mediassa työskentelee niin vähän muualta tulleita.

– Suomalaiset eivät juuri tunne maahanmuuttajia, varsinkaan

Jos journalistilla on vierasmaalainen nimi, hän ei pääse usein edes haastatteluvaiheeseen.

suurimpien kaupunkien ulkopuolella. Enemmistö suomalaisista saa valtaosan maahanmuuttajia koskevasta informaatiosta ja käsityksistä median kautta. Median vastuu suomalaisten näkemyksistä ja ennakkoluuloista on siis erityisen suuri, Rekola sanoo.

– Jos median tehtävä yhteiskunnallisena instituutiona on heijastaa koko väestöstä ja kertoa kaikkien asioista kaikille, niin suomalainen media ei täytä tätä tehtävää.

Rekola uskoo, että journalistien ja päälikkötöimittajien etnisen taustan laajentaminen vähentäisi avointa rasismia Suomessa.

– Lisää maahanmuuttajia, lisää romaneja, lisää saamelaisia, lisää kaikenlaista väriä journalismiin, Rekola sanoo.

Suomi kansainvälistyy. Kouluihin, kaduille ja urheilukentille tulee lisää väriä. Kansainvälistymiskehitys ei näy mediakentällä. Monissa tapauksissa syynä on puhdas ennakkoluulo. Jos journalistilla on vierasmaalainen nimi, hän ei pääse usein edes haastatteluvaiheeseen.

Kielivaatimus alkaa olla teko-syy. Toisen polven maahanmuuttajat ovat syntyneet Suomessa ja käyneet läpi suomalaisen koulujärjestelmän.

Jyväskylässä Shahin Doagu kirjoittaa yhden viikon ajan kotimaan asioista paperilehteen. Toisen viikon hän työskentelee verkossa tai tv-toimituksessa.

– Minua huolestuttaa se, että ilmapiiri Suomessa on muuttunut aiempaa negatiivisemmaksi. Pelkään, että ilmapiiri on tullut jäädäkseen, hän sanoo.

Silloin tällöin hän moderoi verkko keskustelupaltaa.

– Joudun jonkin verran ulkomaalainen vastaan suomalainen -asetelmaan. Jos olen vuorossa ja teen pienen kirjoitusvirheen, haukkuminen alkaa heti. •

Yle työllistää maahanmuuttajia

Ylen tv2 järjesti lokakuun alussa suuren Pakolais-illan. Studioon kerääntyi toistakymmentä ihmistä – pakolaistaustaisia, poliitikkoja, tutkijoita ja kotouttamisen asiantuntijoita. Pakolais-illan idea oli rikkoa ennakkoluuloja ja pelkoja. Ohjelman juontajina toimivat **Kati Leskinen** sekä tv-persoona **Wali Hashi**, joka määrittelee itsensä somalinturkulaiseksi.

Ohjelma sai ristiriitaisen vastaanoton. Yleisin kritiikin aihe oli, että Wali Hashi otti maahanmuuttajan roolin.

– Olisi hienoa nähdä Wali tai joku muu teke-mässä vaikkapa **Juha Sipilän** haastattelua tai juontamassa keskustelua kuntauudistuksesta ihan perustoimittajana. Tai että haastateltaisiin suomalaisesta yhteiskunnasta kertoviin ihan perusjuttuihin maahanmuuttajataustaisia ihmisiä asiantuntijoina, äiteinä, kuluttajina, työnantajina jne, kirjoitti Facebook-sivuillaan muun muassa Hs:lle työskennellyt toimittaja **Aishi Zidan**.

Ylellä on kokemusta maahanmuuttajista toimit-tajina.

Itsensä suomalaispalestiinalaiseksi määritellyt **Umayya Abu-Hanna** juonsi tv2:n Ajankohtais-ta kakkosta 1990-luvulla. Englannista lähtöisin oleva kulttuuripersoona **Neil Hardwick** taas on palkittu suomalaisen elämänmuodon tulkinnois-taan.

Tällä hetkellä Ylellä on englannin- ja venäjän-kielinen toimitus, joista kumpikin työllistää neljä toimittajaa.

Vuoden 2015 alusta tv2:ssa on pyörinyt ajan-kohtaisohjelma Kioski. Yksi sen suosituimmista ohjelmista on Mamu-Suomi-Mamu, jota juontavat **Musta Barbaari** ja **Prinssi Yusuf**. Ohjelmassa käsitellään Suomen ajankohtaisia teemoja sekä suomalaista kulttuuria.

Ylen mukaan juontajia ei ole valittu siksi, että heillä on maahanmuuttajatausta. Ylen henkilös-tösuunnittelupäällikkö **Hannele Muuronen** sanoo, että juontajat on valittu, koska ”he tekevät kiinnostavaa ohjelmaa, ja heillä on kysyntää”.

– Valintakriteerimme on korkea ammattitaito, oli työnhakija toimittaja tai kuvaaja, suomalainen tai ei, Muuronen sanoo. •

Jukka Viitasaari: Lisää teknologista ymmärrystä toimituksiin

Viestinnän keskusliiton toimitusjohtajan mielestä teknologia on väline asiakkaan palvelemiseen.

TEKSTI TARU TAIPALE

Korvamerkitsemätöntä tutkimus- ja tuotekehitysrahaa innovointiin. Ohjelmointileirejä nörteille. Lisää teknologista ymmärrystä toimituksiin.

Siinä muutamia ideoita, joita Viestinnän keskusliiton toimitusjohtaja **Jukka Viitasaarella** on antaa murroksessa kamppaileville mediataloille. Viitasaari toivoo, että suomalaiset mediat käyttäisivät teknologiaa nykyistä paremmin.

Hän ei oikein ymmärrä, miksi suurin osa lehtien digitaalisista sisällöistä on pelkkää tekstiä.

Viitasaari puhuu yleisellä tasolla. Hän ei halua osoitella mitään yksittäistä yhtiötä.

– Aikaisemmin tietoliikenneyhteydet olivat heikot eikä laitekanakaan ollut riittävän tasokasta. Mutta kyllä median digitaaliset sisällöt olisivat voineet jo vuosia sitten olla muuta kuin tekstiä, Viitasaari sanoo.

Ennen siirtymistään edunvalvontaan Viitasaari teki pitkän uran toimittajana it- ja talousmediassa. Hän oli muun muassa perustamassa Digitoday-verkojulkaisua. Viimeksi Viitasaari työskenteli johtajana Teknologiateollisuudessa.

– Mediatalot elävät asiakkaidensa ehdoilla, mutta edelläkävijyyttäkin tarvitaan. Esimerkiksi Apple

on osannut luoda uusia sisältöjä juuri oikeaan aikaan eli silloin, kun kuluttajalla on ollut kyky niitä kuluttaa, Viitasaari sanoo.

TOIMITTAJA ON ASIAKASPALVELIJA

Alunperin Viitasaaresta piti tulla diplomaatti, mutta sitten hän kiinnostui tietotekniikasta. Viitasaari ilmoittautui toimittajaksi Tietoviikkoon, koska halusi oppia tietokoneista ”eikä valtsikassa opetettu niistä mitään”.

– Viestintäteknologia otti 1980- ja 1990-luvuilla valtavia harppauksia eteenpäin. Joka päivä tuli vastaan uutta, josta kirjoitin muille. Se piti mielen virkeänä, hän muistelee.

Viitasaari sanoo olevansa edelleen utelias luonne. Jos hän ei ymmärrä jotain, hän menee ja kokeilee.

– Aina kun näen jotain uutta, pitää päästä kokeilemaan. Vaikka en olekaan mikään laitefriikki.

Digitodayssa uuden testaaminen meni välillä niin pitkälle, että toimitus päätyi tekemään paljon sellaistaakin, mikä ei tuonut rahaa. Sitten lehti alkoi kysellä asiakkailta, mitä nämä haluaisivat.

Digitoday perusti tietoturvaosaston, josta tuli nopeasti lehden suosituin osasto. Ilmoituksiakin tuli enemmän kuin sivuille mahtui.

– Olimme tehneet väärä asioita ja kassan pohja pilkotti. Sitten tästä tulikin menestys.

Viitasaaren mielestä toimittajien pitäisi ymmärtää olevansa ennen kaikkea asiakaspalvelijoita. Lukija pitää ilahduttaa ja yllättää myönteisesti joka päivä.

– Sillä tiellä auttaisi, jos median

tekijät osaisivat hyödyntää teknologiaa paremmin, koska se on väline asiakkaan palvelemiseen, Viitasaari sanoo.

OIKEAT PANOSTUKSET OIKEAAN AIKAAN

Viitasaari ehdottaa, että mediatalot varaisivat budjeteistaan

Elokuun alussa Viestinnän Keskusliiton toimitusjohtajana aloittanut Jukka Viitasaari uskoo media-alan tulevaisuuteen.

Teknologiateollisuudella on leireistä hyviä kokemuksia.

Viitasaaren mielestä yritysten pitäisi muutenkin tehdä enemmän yhteistyötä pienten ja nousevien yritysten kanssa.

Olennaista kuitenkin on, että panostukset uuteen tehdään oikeaan aikaan.

– Sama koskee perinteistäkin kustantamista. Sielläkin voidaan tehdä väärän kokoisia investointeja väärään aikaan ja väärille ihmisille, Viitasaari sanoo. ●

Vähemmän veroja ja vähemmän sääntelyä

Viestinnän keskusliitto toivoo, että digitaalisen sisällön arvonnäkövero laskettaisiin samalle tasolle painetun median kanssa. Mieluiten VKL näkisi, että molempien alv olisi nolla.

VKL pyrkii vaikuttamaan myös mainonnan sääntelyyn. Toimitusjohtaja **Jukka Viitasaaren** mielestä Suomessa pitäisi päästä ”mainonnan absurdisista ylisääntelyistä” eroon tilanteessa, jossa sääntely ei koske ulkomaisia toimijoita.

Lisäksi VKL vaatii Ylen tehtävien tarkempaa määrittelyä sekä kustantajien tekijänoikeutta EU-tasolla. Kustantajan tekijänoikeus tarkoittaisi sitä, että media-yhtiö voisi kirjoittaa laskun niille, jotka tekevät bisnestä toisten maksamilla sisällöillä - kuten Google. Viitasaaren mukaan osa korvauksista kuuluisi tekijöille. ●

Kustannusala työllistää kokeneen freelancerin

Free-kustannustoimittaja venyy moneen suuntaan, työskentelee tarvittaessa aamuneljään – ja suhtautuu intohimolla kirjoihin.

TEKSTI JANI SAXELL

Yhä useampi kustannustoi-
mittaja työskentelee free-
lancerina. Esimerkiksi
Kustannustoimittajien yhdistyk-
sen jäsenistä jo viidennes on free-
lancereita.

Kirjankustantajat ovat rakenta-
neet tuottajamallin, jossa kustan-
nuspäällikkö ei itse editoi mitään,
vaan tilaa työn freelancereilta.

Kustannusalan yt-neuvottelui-
den jäljiltä kokeneita kustannus-
toimittajia onkin vapaana paljon.
Nuoren polven editorit eivät vält-
tämättä ole edes olleet kuukausi-
palkkaisessa työsuhteessa.

Yksi nuorista ja innokkaista on
kirja-alan yrittäjä **Hanna Pudas**,
33. Pudas pääsi alunperin Avai-
melle osa-aikaiseksi harjoitteli-
jaksi, ja kun Avaimen kustantaja

Anna-Riikka Carlson siirtyi
WSOY:lle kotimaisen kaunokir-
jallisuuden kustannuspäälliköksi,
yhteistyötä oli luontevaa jatkaa.

Vähän myöhemmin **Sari Rainio**
Kustannusosakeyhtiö Siltalasta
otti yhteyttä ja kertoi heidän etsi-
vän free-kustannustoimittajaa.

– Minulla on ollut onni myötä,
kun on ollut kaksi asialleen omis-
tautunutta mentoria. Molempien
kanssa on syntynyt eräänlainen
mestari-kisällisuhde, Pudas sanoo.

Pudas on tyypillinen kustan-
nustoimittaja, joka tekee töitä mo-
nelle kustantajalle. Kaiken kaikki-
aan hän on kustannustoimittanut
50–60 kirjaa Avaimelle, WSOY:lle,
Siltalalle sekä Gummerukselle. Li-
säksi hän on ollut mukana useita
kertoja käsikirjoitusvaiheessa. ➤

Freelancer
Hanna
Pudaksella
on riittänyt
töitä.

”Minulla on ollut onni myötä, kun on ollut kaksi asialleen omistautunutta mentoria.”

– Luin juuri **Hannu Mäkelän** Otavan ajan, jossa kuvataan kustannusmaailmaa 1960–80-luvuilla. Siinä on ajatus, joka sopii myös omaksi huoneentaulukseni: kustannustoimittaja on kirjailijan ja kustantamon välissä, mutta aina vähän enemmän kirjailijan puolella, Pudas sanoo.

– Koen olevani apukädet ja apusilmät. Tekeillä on kuitenkin kirjailijan kirja eikä minun.

TIETOKIRJA TARVITSEE FREEN

Kustannusosakeyhtiö Siltalan perustaneen **Touko Siltalan** mukaan freelance-kustannustoimittajia käytetään varsinkin tietokirjoissa. Tietokirjalla voi olla jopa useampi kustannustoit-
mittaja. Siltala käyttää freelance-reita myös käännöskirjoissaan.

– Meitä on talossa kolme täysipäiväistä ja yksi puolipäiväinen editori. Kirjoja ilmestyy 35–40 vuodessa, joten ilman muuta

freelancereita tarvitaan, Siltala sanoo.

Freelancer on mukana kaiken kaikkiaan joka neljännessä Siltalan tietokirjassa tai suomennoksessa.

Sitä vastoin kotimaisen kaunokirjallisuuden kustannustoimittaminen on haluttu pitää oman talon sisällä.

– Kirjailijan ja kustantajan suhde on sen verran hienovarainen, ettei freelancer oikein sovi siihen väliin. On kyse luottamuksesta ja tahdikkaisuudesta. Kirjailija voisi kokea ulkopuolisten mukaantulon jopa loukkaavana, Siltala sanoo.

TYÖN MÄÄRÄÄ EI VOI ENNAKOIDA

Hanna Pudaksella on riittänyt töitä hyvin. Viisi vuotta sitten hän rupesi pitämään Kirjainten virrassa -nimistä blogia. Kirjainten virrassa on nykyään myös Pudaksen toiminimi.

Kun tekee töitä samaan aikaan monelle työnantajalle, Pudaksen

on huolehdittava tarkkaan, ettei hän luista sovituista aikatauluista ja ettei työn jälki kärsi. Hän sanoo oppineensa, että melkein jokaiseen projektiin pitää varata lisäaikaa ja joustovaraa.

– Kun kirja on ollut pakko saada ajoissa painoon, olen tehnyt hommia aamuneljään, Pudas sanoo.

Freen on venyttävä. Tarvittaessa freen on luovuttava jopa illoista ja viikonlopuista, sillä kerran ansaittua luottamusta ei ole varaa menettää. Pudas kokee olevansa tasan niin hyvä kuin viimeisin toimitustyönsä.

Oma haasteensa on se, että kotimaisen kaunokirjallisuuden kohdalla ei voi tietää, onko edessä yksi, kolme tai viisi työstökierrosta. Siksi palkkiostakaan ei ole aivan yksinkertaista sopia etukäteen.

– Kirjailijalle ei voi sanoa, että sinun täytyy saada tämä valmiiksi vaikkapa kahden kierroksen jälkeen, Pudas sanoo.

Hän ei laskuta jokaisesta pikkuhommasta erikseen, mutta työmäärän paisuessa lisäkorvauksista on aina voinut sopia.

– Ostajan edustajat tietävät, millaisella työmoraalilla tätä hommaa tehdään.

Freelancerin työmoraaliin kuuluu myös se, että tarvittaessa tehdään muitakin töitä kuin varsinaista editointia – vaikkapa äänikirjojen oikokuuntelua, kustantamoiden nettisivujen päivittämistä, valokuvaamista messuilla tai kirjallisuusjuttuja Olivia-lehteen.

KAIKKEA EI TARVITSE TEHDÄ

Jotkut ihmiset saattavat haluta kustannustoimittajan apua jo ennen kuin lähestyvät kustantamoja, jotta käsikirjoitus olisi mahdollisimman valmis ja hiotu. Tällaisia yksityisasiakkaita palvelee yrittäjä **Hanna ”Morre” Matilainen**, 34. Matilainen jakaa

työnsä puoliksi perinteisen kustannustoimittamisen ja yksityisasiakkaiden välillä.

Matilaista työllistävät myös erilaiset kilpailut, kuten Otavan historiallisen romaanin kilpailu.

Kotimaisen kirjallisuuden gradua vaille valmis opiskelija ja aktiivinen kirjabloggari perusti toiminimensä keväällä 2014.

Morren maailma tarjoaa ammattimaisen kustannustoimittamisen lisäksi arvostelupalvelua sekä kursseja. Viimeksi Matilainen järjesti kirjoittajamatkan Ranskaan yhdessä matkatoimisto Kon-Tiki Toursin kanssa.

Kaiken kaikkiaan Matilainen on kustannustoimittanut viitisentoista kirjaa eri kustantamoille, kuten Paasilinnalle, Myllylahdelle ja Osuuskummalle. Hän on myös Osuuskumman kustannuspäällikkö. Lisäksi Matilainen on kirjoittanut kotimaisen spekulatiivisen fiktion oppaan Mitä kummaa! (Avain 2014), ja ensi syksynä Osuuskumma julkaisee hänen esikoisromaaninsa.

Matilaisella on riittänyt toimeksiantoja. Hän myöntää silti, että lapsiperheen elämää on rajoitettu koodaajamiehen kuukausipalkalla, varsinkin alussa.

Matilainen on oppinut, ettei kaikkea pidä kustannustoimittaa edes rahasta.

– Muuten ei tule kuin paha mieli itselle ja asiakkaalle. Jos joku kokee kirjoittavansa hienovaraista sarkasmia, mutta minusta se on raikuvaa parodiaa, olemme liian suuressa ristiriidassa, hän sanoo. ●

ASEINA HUULIPUNA JA KYYNLEET?

Moninainen naiseus. Teoksia Sara Hildénin säätien kokoelmasta 4.10.2015–17.1.2016

...Chantal Joffe, Mariko Mori, Ellen Gallagher, Susanne Gottberg, Tiina Heiska, Tuula Lehtinen, Elina Merenmies, Mari Rantanen, Anna Retulainen, Nina Roos, Stiina Saaristo, Mari Sunna, Kristiina Uusitalo, Marianna Uutinen...

LUENTO

Su 13.12. klo 13 FT, kirjailija Anna Kortelainen: ”Lucianpäivän extra: kilttien ja tunnollisten naisten kosto”

SARA HILDÉNIN TAIDEMUSEO

ti-su 10–18 | 8/6/4 € | tampere.fi/sarahilden
Särkänniemi, TAMPERE | 03 5654 3500

Chantal Joffe: Alaston omakuva uudella sinisellä sohvalla (2013)

”Kaikkea ei pidä kustannustoimittaa edes rahasta.”

HEIDI PIIRONEN

Vuoden lehtikuvat
2013, Vuoden lehti-
kuva, Heidi Piironen.

Yllätyssponsori pelasti lehtikuvakilpailun

Viime vuoden kuvista ei kilpailtu, koska Kuvajournalistit eivät saaneet kilpailua järjestetyksi.

TEKSTI ARI LAHDENMÄKI

Kun Suomen Kuvajournalistit (entinen Suomen Lehtikuvaajat) vuosi sitten ilmoitti peruuttavansa kilpailun vuoden parhaista lehtikuvista, viestintätoimisto Riannon omistaja ja toimitusjohtaja **Riitta Auvinen** soitti yhdistyksen puheenjohtajalle **Riitta Supperille**. Hän halusi auttaa.

Auvinen kertoo tuohtuneena ajatelleensa, että kuvajournalismi ansaitsee tukea.

– En tahdo nähdä medioita, jotka täyttyvät lukijoiden ottamista kuvista. Kun ammattilainen ottaa kuvan, jotain välittyy, Auvinen sanoo.

Auvinen päätti tukea kilpailua yrityksensä kautta ja houkutella muitakin firmoja mukaan. Niinpä kuluvan vuoden parhaat kuvat palkitaan jälleen ensi vuonna järjestettävässä Kuvajournalismi 2015 -kilpailussa. Se jatkaa vuonna 1962 perustetun

Vuoden lehtikuvat -kilpailun perinnettä.

Supperi kertoo, että Auvisen yhteydenotto ilahdutti häntä suuresti. Nyt Rianno rahoittaa kilpailua 8000 eurolla ja osallistuu varainhankintaan.

Rianno on vuonna 2012 perustettu viestintätoimisto, johon liitettiin viime vuonna yrityskaupalla Soprano Communications ja Promode. Yhtiön liikevaihto on noin 1,2 miljoonaa euroa.

Kuvajournalismi 2015 -kilpailun varainhankinta on vasta aloitettu, joten Supperi ei voi vielä kertoa sen tuloksellisuudesta. Hän ei liioin paljasta, kuinka suuri osa rahoituksen hankkimisesta on Riannon tehtävä.

Kilpailun budjetti on noin 40 000 euroa. Se kuluu Supperin mukaan näyttelyyn, kilpailun nettisivuihin, ilmoittautumisalustaan, kuvien järjestelyyn ja gaalan järjestämiseen. Näyttely pidetään Helsingin keskustassa ja mahdollisesti myös maakunnissa.

Kilpailun palkintoihin Kuvajournalistit on hakenut tukea Jokesin jakamista Kopiosto-apurahoista. Jos hakemus menee läpi, kilpailun voittajat saavat ensi vuonna rahapalkinnon.

Jokesin asiamiehen **Anna Kähkösen** mukaan Kopiosto-apurahoja voidaan myöntää palkintoihin.

– Siinä ei ole mitään ongelmaa. Aika monet taidepalkinnot tulevat näistä rahoista, hän sanoo.

Uusi Kuvajournalismi 2015 -kilpailu on irtautunut vanhasta lehdistömuotoon, ja uutena sarjana on video. Kilpailun uudistaminen vuoden tauon jälkeen oli luontevaa yhdistykselle, joka samalla muutti nimensä Suomen Lehtikuvaajista Kuvajournalisteiksi.

Kilpailun voittajat julkistetaan 16. helmikuuta pidettävässä gaalassa.

Merkittävin syy Vuoden Lehtikuvat -kilpailun peruuntumiseen oli Supperin mukaan se, etteivät vapaaehtoistyötä tekevät yhdistyksen hallituksen jäsenet kyettyneet järjestämään sitä.

– Ihmisillä on liian vähän taita ja liian vähän rahaa. Oma toimeentulo on jokaisella ensi sijassa mielessä, ja vapaaehtoistyö on siitä pois. Sponsoreita oli sitä paitsi vaikea löytää, koska emme ole myyjiä emmekä markkinointi-ihmisiä.

Supperin mukaan yhdistys pyrkii löytämään ongelmaan ratkaisun, mutta hän ei vielä osaa sanoa, miten kilpailun järjestäminen voitaisiin ammattimaistaa.

– Kilpailu on jäsenillemme tärkeä.

Supperin mukaan kilpailutöillä on merkitys myös osana Suomen kollektiivista muistia. Niistä on tehty paljon graduja ja väitöskirjoja, sillä ne ovat hyvin doku-

mentoituja. Tätä Kuvajournalistit pyrkii kehittämään edelleen.

– Tarkoituksena on luoda uusi sivusto, joka toimisi kilpailun alustana ja myös arkistona. Siihen menee aika paljon rahaa.

Supperi sanoo, että Riannon kanssa on nyt keskitytty ensi vuonna järjestettävään kilpailuun. Rianno on toimitusjohtaja Auvisen mukaan valmis olemaan tulevinakin vuosina mukana kilpailun tukemisessa. ●

Tilintarkastaja moitti Lehtikuvaajien taloudenpitoa

Suomen Lehtikuvaajat ry:n tilintarkastajalla oli paljon huomautettavaa yhdistyksen taloudenpidosta tilikaudella 2013. Jättämässään tilintarkastuspyytäkirjassa tilintarkastaja muun muassa huomauttaa, että yhdistys on antanut tilintarkastustehtävän niin myöhään, ettei toinen tilintarkastaja ole ehtinyt suorittaa tehtäväänsä. Lehtikuvaajat ei ollut myöskään toimittanut vuosikokoukselle mitään tietoja yhdistyksen taloudesta.

Tilintarkastajan mukaan ”yhdistyksen olisi viisasta käsitellä taloutta hallituksen kokouksessa tarkemmin ja käsitellä niissä keskeiset suurimmat maksetut/maksettavat menoerät”. Lehtikuvaajien toiminta tuotti tilikaudella 2013 tappiota 12 500,55 euroa.

Kuvajournalistit ry:n puheenjohtaja (entinen Suomen Lehtikuvaajat ry) **Riitta Supperi**, ovatko vuonna 2013 tehdyt tappiot syynä siihen, että Vuoden Lehtikuva -kilpailu jäi järjestämättä?

– Meidän suurimmat projektit ovat siinä mielessä erillisiä yhdistyksen taloudesta, että niille tehdään oma budjettinsa, ja oletus on plus miinus nolla. Kilpailu rahoitetaan osallistumismaksuilla, sponsoreilla sekä mahdollisilla apurahoilla. Yhdistyksen taloudellinen tilanne ei ollut määräävässä osassa, kun kilpailu päätettiin jättää tauolle.

Mitä yhdistyksen taloudelle nyt kuuluu?

– Aiemmin tilinpäätöksen aikataulu oli erittäin tiukka. Uudet sääntömme, jotka astuivat voimaan nimenmuutoksen yhteydessä, antavat meille enemmän aikaa hoitaa tilinpäätösasiat asianmukaisesti. Vuoden 2013 tilintarkastuksesta olemme saaneet tilintarkastajan ohjeet, ja toimimme parhaan kykymme mukaan jatkossa niin, että kirjanpito hoituu oikeassa aikataulussa. Yhdistyksen talous on vakaa: jäsenmaksut kattavat vuosittaiset menot. ●

Nepenmäki on tositarina

Lähes kolmesataa kirjoittajaa tavoitteli Schildts&Söderströmsin kirjoituskilpailun voittoa.

TEKSTI JA KUVA TARU TAIPALE

Kustannusyhtiö Schildts&Söderströmsin Tositarina-kilpailun on voittanut freelance-toimittaja **Olli Sulopuisto** käsikirjoituksellaan *Nepenmäen luokkatoverit*.

Nepenmäen luokkatoverit on tositarina yhden Joensuussa 1990-luvulla opiskelleen koulu- luokan elämäntapa- ja elämäntapa-idea kirjoittaa omien luokkakavereiden elämästä oli muhina Sulopuiston päässä vuosia. Aluksi siitä piti tulla lehti.

– Mietin usein yhtä kaveria, jota en ole nähnyt yli 18 vuoteen. Sitten aihe alkoi kasvaa. Mitä jos kertoisin kaikista meidän luokan pojista ja siitä, mitä niille kuuluu ja mitä meidän kotikaupungillemme kuuluu, Sulopuisto kertoo.

Tositarina-kilpailun tuomari- vakuuttui Sulopuiston ideasta. Kilpailun raadissa istuneen toimittaja ja tietokirjailija **Elina Grundströmin** mukaan Sulopuiston suunnitelma edustaa narratiivista tietokirjallisuutta parhaimmillaan.

– Se herättää välitöntä lukuhallua, mutta käsittelee samalla järeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä, kuten rasismien syntyä ja laman vaikutuksia kokonaiseen nuorisosukupolveen, Grundström sanoo.

Nepenmäki on vasta idea. Nyt Sulopuiston pitäisi kirjoittaa se.

– En tiedä pojista mitään. Ovatko he edes hengissä? Jännittää kohdata ne tyypit, Sulopuisto myöntää. Sekin jännittää, että Sulopuisto on itse yksi kirjan hahmoista.

– Pitää kysyä vanhemmilta, minkälainen lapsuus minulla oli.

KILPAILUN SATO YLLÄTTI

Schildts&Söderströmsin Tositarina-kilpailuun tuli lähes 300 kirjoitusta, mikä oli kustannus- toimittaja **Johanna Laitisen** mukaan positiivinen yllätys.

– Arvelimme, että kilpailu kiinnostaa kokeneita kirjailijoita mutta toivoimme, että myös sellaiset kirjoittajat osallistuisivat, jotka ovat pitkään haaveilleet kirjoittavansa kirjan. Olemme tosi iloisia, että näin myös kävi, Laitinen sanoo.

Kustannusyhtiö halusi kilpailullaan kehittää narratiivisen tietokirjallisuuden lajityyppiä, jota on julkaistu paljon Yhdysvalloissa mutta vähemmän Suomessa.

Tositarina-kilpailuun tuli monipuolisesti tekstejä journalistisista reportaaseista elämäntarinoin, matkakertomuksiin ja historiallisiin teksteihin.

– Kaikkia hyviä ideoita ei voitu palkita, mikä kertoo siitä, että saimme siis oikein valita voittajat, Laitinen sanoo.

Sulopuiston lisäksi kustantaja palkitsi kaksi muuta kirjahanketta.

Toimittaja Olli Sulopuisto kirjoittaa kirjan entisistä luokkatovereistaan.

”Se herättää välitöntä lukuhallua, mutta käsittelee samalla järeitä yhteiskunnallisia kysymyksiä.”

Toinen on **Tarja Tuppura**isen *Pois annettu poika*, joka kertoo viihdetäiteilijä **Josephine Bakerin** suomalaissyntyisen adoptiolapsen elämäntarinan. Toinen taas on **Anni Kynsilehdon** matkakertomus nimeltä *Matka Aoki-gaharaan*, jossa tutustutaan japanilaiseen itsemurhakulttuuriin itsemurhapaikkojen kautta.

Kustannustoimittaja Laitisen mukaan kaikki kolme kirjaa on tarkoitus julkaista vuonna 2017.

JOURNALISTIEEN LAJITYYPPI

Elina Grundströmin mukaan moni kilpailuun osallistunut oli selvästi toimittaja, mikä oli

odotettua. Onhan narratiivinen tietokirjallisuus nimenomaan journalistinen lajityyppi.

Grundström on itse julkaissut kaksi narratiivista tietokirjaa: *Alkuperämaa tuntematon* sekä *Musta Orkidea*. Hän sanoo lukevansa perinteistä tietokirjallisuutta, mutta kaikkein mieluiten hyviä narratiivisia tietokirjoja, joita voi lukea kuin kaunokirjallisuutta mutta samalla uutta tietoa oppien.

– Totuudellisuudessa on jotain erityistä lumoa, mikä vetoaa ainakin minuun. Samalla hyvä asia- proosa auttaa sirpaloituvan tiedon keskellä ymmärtämään ja arvottamaan todellisuutta, hän sanoo.

Tositarina-kilpailun sato ylitti kaikki Grundströmin odotukset.

– Parasta oli aiheiden kirjo. Suomalainen tietokirjallisuus toistaa vuodesta toiseen samoja teemoja ja formaatteja. Esimerkiksi Mannerheimista on tietävästi ilmestynyt yli 250 teosta.

Grundström kehuu Sulopuiston kirjasuunnitelmaa. Hän muistuttaa, että Yhdysvalloissa lajityypin tunnetuimmat klassikot ovat dokumentaarisia lamakuvauksia.

– Niistä on tullut osa kansakunnan muistia. Uskon, että *Nepenmäen luokkatoverilla* on mahdollisuus saavuttaa vastaava asema Suomessa. ●

Tuomaanpäivän glögeille teetettiin Marimekolla länsiväyläkuosiset paidat. Oli lehden lihavin vuosi 1990.

Länsiväylän värikkäät vuosikymmenet

Espoolaisen Länsiväylän seurapiiritapahtumaan tuli satoja ja oma raittius- ja virkistysseura LärVi järjesti henkilökunnalle legendaarisia syntymäpäivätempauksia.

TEKSTI MARKKU MARTTINEN KUVA ERKKI TALVILA

Länsiväylää ei perustettu tekemään rahaa omistajilleen, vaan toimimaan yhteisönsä tiedonjakajana.

Sen taustalla on *Tapiola Tänään* -tiedotuslehti, jonka Asuntosäätiön toimitusjohtaja **Heikki von Hertzen** perusti vuonna 1954 vastaamaan uuden puutarhakaupungin asukkaiden tiedonnälkään.

Toistakymmentä vuotta myöhemmin von Hertzen pyysi tiedotuspäällikköään **Uolevi Itkosta** miettimään lehden uudistamista. Niihin aikoihin minä tulin taloon kolmen kuukauden äitiyslomasijaiseksi.

Ensimmäinen *Länsiväylä* ilmestyi tammikuussa 1969, ja minun pestini kesti lopulta 29 vuotta.

Länsiväylää toimitettiin alusta

alkaen ammattimaisesti. Lehden menestymiseen vaikutti suuresti se, että se syntyi kiivaasti kasvavan kaupungin tiedotustyhjiöön. Lehteä tarvittiin kipeästi.

Ja lopulta se myös tuotti omistajilleen rahaa.

LÄMMIN LUKIJASUHDE

Länsiväylän ja lukijoiden suhde oli lämmin, läheinen ja välillä suorastaan tulinen. Palautetta tuli toimitukseen sekä henkilökohtaisesti, paperilla että puhelimitse ylenpalttisesti. Vuorovaikutus oli mutkatonta ja nopeaa.

Lehti seurasi tiiviisti Espoon ja Kauniaisten kunnallispolitiikkaa. Valtuuston kokouksista ja käytäviltä ongittiin melkoisia uutisherkkupaloja. Tietolähdettä ei

paljastettu, eikä juttuja tehty siiteeraamalla muita lehtiä.

Vaikka ”yläkerta” ei yleensä koskaan puuttunut lehdentekoon, niin kaksi kertaa Heikki von Hertzen yritti sotkea *Länsiväylän* asiat. Ensin hän halusi muuttaa *Länsiväylän* asutopolitiittiseksi lehdeksi ja nimittää sihteerinsä lehden toiseksi päätoimittajaksi. Toisen kerran hän halusi yhtäkkiä itse lehden päätoimittajaksi.

Toimitus torpedoi värikkäästi molemmat kaappausyritykset.

Lieka yläkertaan väljeni entisestään, kun vuonna 1979 perustettiin *Länsiväylä Oy*.

Lehden johto hurautti myös radiotouhuihin 1990-luvulla, mikä oli virhe. Hurahtamisen tuloksena perustettiin espoolainen

paikallisradio Radio West. Runsas vuosi myöhemmin radio vaiken, kun se ajautui konkurssiin.

MONESSA MUKANA

Länsiväylä oli monessa mukana. Lukijamatkoille Leningradiin matkattiin parhaimmillaan viidellä bussilla. Lehti sponsoro, myös urheilua. Kahden urheiluseuran kanssa järjestetystä Länsiväylä-juoksusta tuli supersuosittu keväinen suurtempahtuma. Suurimmillaan sen osanottajamäärä nousi noin kolmeen tuhanteen.

Vuoden suuri seurapiiritapaus oli *Länsiväylän* järjestämä Tuomaanpäivän glögit. Parhaimmillaan vieraskirjassa oli yli 400 nimeä. Mutta uudet omistajat lopettivat tämänkin pr-tilaisuuden.

Lehdellä oli merkittävä rooli espoolaisuuden edistäjänä. Kaksi lehden toimittajaa, päätoimittaja Uolevi Itkonen ja kunnallistoimittaja **Elina Korpi** saivat Espoon kaupungin itsenäisyysjuhlassa Espoo-mitalit tunnustuksena hyvästä työstä espoolaisuuden eteen.

HYVÄ HENKI

Länsiväylässä vallitsi aina uskottomattoman hyvä henki. Toimitus, ilmoituskonttorin väki ja hallinto vetivät yhtä köyttä, byrokratiaa ei tunnettu. Oma raittius- ja virkistysseura LärVi järjesti henkilökunnalle vapaa-ajan ohjelmaa, matkoja ja legendaarisia syntymäpäivätempauksia.

Yhteishenkeä henkilökunta osoitti myös silloin, kun päätoimittaja laman iskettyä vaati neljän toimittajan erottamista. Toimitus teki oman säästösuunnitelman ja irtisanomisilta vältyttiin.

Mutta lama tunki päälle myös takaovesta. Lehden omistajan eli Asuntosäätiön talous oli romahkamassa. Pakkoraossa *Länsiväylä* myytiin Janton Oy:lle vuonna 1996. Myöhemmin Janton myi

lehdettä puolet **Eero Lehden** omistamalle *Keski-Uusimaalle*.

Kulttuuri muuttui heti. Yksi uusista tulijoista heitti Jaguarinsa avaimet ilmoituskonttorin tiskille ja totesi: ”Käykää panemassa rahaa pysäköintimittariin!”

Kaupan myötä *Länsiväylä* menetti omistamansa toimitilat Keskustornissa, ja syksyllä 1997 oli edessä muutto ahtaisiin tiloihin vanhaan pesularakennukseen Tapiolassa.

Irtisanomiset alkoivat heti. Ensimmäisenä sai lähteä toimituspäällikkö, sitten vuorossa oli päätoimittaja. Monet haisivat tilanteen ja lähtivät omaloitteisesti.

Kymmenen vuotta myöhemmin lehti muutti Vantaalle. Tänä päivänä *Länsiväylä* on käytännössä muuttunut *Vantaan Sanomien* Espoo-painokseksi. ●

Jutun kirjoittaja Markku Marttinen meni Tapiola Tänään -lehteen vuonna 1968. Hänen 29 vuotta jatkuneen pestinsä aikana lehti muuttui Länsiväyläksi ja kävi lävitse monia värikkäitä vaihteita.

Jälkikirjoitus

Kun toimituspäällikkö ja päätoimittaja olivat saaneet lähteä vanhasta *Länsiväylästä* ja toimitus Keskustornista, alkoi Aher-tajantiellä, vanhassa pesulassa vaihtuvien päätoimittajien ja toimitusjohtajien lyhyt kausi.

Maailmaan ilmestyi internet, sähköposti ja kännykät. Etusivu myytiin ilmoituksille, tuli broadsheetkokeilu-vaihe, josta on jo palattu takaisin tabloidiin. Tuli byrokratiaa, toimittajien käsiin iskettiin kamerat, freenä toimineet valokuvaajat saivat kenkää. Toimituspolitiikaksi alkoi kehkeytyä formaatti. Yllätykset ja villi taitto saivat jäädä historiaan.

Nuorta väkeä tuli, mutta he kaikki lähtivät ennen Vantaalle muuttoa, osa vakituksista paikoista. Myös hallinnosta ja ilmoituskonttorista muutama pakkasi tavaransa hyvissä ajoin. Vantaalle ei muuttanut yhtään eläketapausta.

Nykyään jäljellä on puolisen tusinaa entistä länsiväyläläistä. Kolmen lehden yhteistoimitus tekee Vantaalla kolmea lehteä.

Niistä yksi on *Länsiväylä*. ● ELINA HATAKKA

Länsiväylän tie Tapiolasta Vantaalle

- 1954 Heikki von Hertzen perusti Tapiola Tänään -tiedotuslehden
- 1969 lehti muuttui Länsiväyläksi ja päätoimittajaksi tuli Uolevi Itkonen
- 1979 perustettiin Länsiväylä Oy
- 1996 lehti myytiin pak-koraossa Janton Oy:lle
- 1996 Puolet lehdessä myytiin Eero Lehden omistamalle Keski-Uusimaalle
- 1997 Muutto Keskustornista pesulaan
- 2007 Espoo ja Tapiola jäivät taakse, Länsiväylä muutti Vantaalle
- 2013 Länsiväylä siirtyi osakekaupassa Keski-suomalainen-konserniin.
- 2015 lehti sai toisen sijan Vuoden kaupunki-lehti -kilpailussa.

Sisältö on salaisuus

Työläs kysely paljasti, että pikaruokaketjujen raaka-aineista alle puolet on kotimaisia. Juttu opetti jälleen tekijäänsä.

TEKSTI KATJA LAMMINEN KUVA KARI SALONEN

Katja Lamminen on työskennellyt Maaseudun Tulevaisuudessa vuodesta 2004. Hän tuli taloon suoraan koulun penkiltä valmistuttuaan metsänhoitajaksi. Aluksi Lamminen oli metsä- ja ympäristötoimittajana, ja nykyisin lukemistotiimissä hän tekee pääasiassa viikonvaihejuttuja.

Aamupalaverissa uutispäällikkö heitti ilmoille idean: Joku voisi selvittää pikaruokaketjujen raaka-aineiden alkuperää.

Tarjouduin hommaan oitis. Olinhan tehnyt vastaavanlaisia selvityksiä aiemminkin muun muassa kouluruuasta ja kebabkioskien lihan alkuperästä.

Ajattelin, ettei pikaruokaselvitys voi mitenkään olla työläämpi kuin kebabjuttu, koska ketjuilla sentään on viestintäosastot valjastettavissa selvittämään asioita.

En joutuisi ravaamaan ravintoloissa tonkimassa tietoja, enkä törmäisi kielimuuriin.

Väärin oletettu. **Oppitunti nro 1:** Älä oleta mitään.

Vaikka tutkimusten mukaan kuluttajia kiinnostaa aterioidissa eniten lihan alkuperä, päädyin kysymään myös viljatuotteiden ja kasvien alkuperää. Lisäksi pyysin prosenttimääristä arviota kaiken myytävän ruuan raaka-aineiden kotimaisuudesta.

Jos tekisin kyselyn nyt, pyytäisin myös maitotuotteista erillistä arviota. Jotenkin se vain siinä hötäkässä jäi.

Sitten piti miettiä, mitkä ketjut valitaan mukaan. Etsin koko maassa toimivia, tunnettuja yrityksiä. Mukana saisi olla niin hampurilaisista, pizzaa, patonkia kuin terveelliseksi miellettyä salaattiakin.

Lopulta sähköpostiviesti sinkosi kahdeksan ketjun viestintään ja johtajille. Jäin innokkaana odottelemaan vastauksia McDonald'silta, Kotipizzalta, Hesburgerilta, Burger Kingiltä, Roll-silta, Scanburgerilta, Subwaylta ja Picniciltä.

Vastausaikaa annoin ruhtinaalliset puoli-toista viikkoa.

Hieman ennen takarajaa sain hyvin ympäripyöreitä vastauksia: ”hankintamaat vaihtelevat paljon”, ”tieto löytyy vain valmistajalta”, ”kotimaisuusaste on monimutkainen asia”.

Kauhukseni huomasin tiedustelleeni harhaanjohtavasti kotimaisuusastetta, vaikka olin kiinnostunut vain raaka-aineiden alku-

perämaasta, enkä esimerkiksi kotimaisen työn osuudesta hampurilaisen kasaamisesta.

Oppitunti numero 2: Laadi kysymykset huolellisesti ja väännä haluttu tieto rautalangasta.

Ei auttanut kuin lähettää täsmäntävät meilit perään. Sain jokusen voivottelun laskemisen vaikeudesta.

Muistan sadatelleeni, että on se kumma, jos isot ketjut eivät pysty ilmoittamaan, mitä ne asiakkailleen syöttävät. Tiedon pitäisi tulla kuin apteekin hyllyltä.

Parasta palvelua tiedonjanoiset kuluttajat saavat Hesburgerilta ja McDonald'silta, jotka kertovat nettisivuillaan raaka-aineidensa alkuperän.

Peratessani ketjujen vastauksia törmäsin vielä yhteen ongelmaan. Moni hampurilaisketju ilmoitti sämpylänsä täysin kotimaisiksi, vaikka yhteydenotto hampurilais-sämpylöiden valmistajaan Lantmännen Unibakeen paljasti, että liki kaikkiin sämpylöihin leivotaan sekaan ulkomaisia jauhoja.

Ketjujen omiin laskelmiin

ei voinut siis täysin luottaa.

Oppitunti numero 3: Tarkista tiedot toiselta tai kolmannelta osapuolelta.

Subway ei vastannut yhteenkään kysymykseeni. Sen sijaan sain viestintärobotin kirjoittaman vastauksen, jossa jaariteltiin kullatuin sanakääntein, kuinka raaka-aineiden hankinnassa huomioidaan sitä ja tätä.

Laitoin kysymykset uudestaan, mutten saanut enää vastausta. Jäin miettimään, montako kertaa asiaa pitäisi tivata ja pitäisikö vielä soittaa perään.

En soittanut, vaan kollegani tarjoutui pistäytymään Subwayssä syömässä. Myöskään tiskillä ei haluttu antaa vastauksia toimittajalle. Hänen ei olisi pitänyt kertoa olevansa lehden asialla.

Päätin jättää penkomisen siihen ja tyytyä toteamaan jutussa, että patonkien täyte on verrattavissa valtion salaisuuteen. ➤

Salailu kertoo paljon ketjun toiminnasta, eikä tosiaan herautta vettä kielelle. Tulee epämiellyttävä fiilis, onko esimerkiksi kana lainkaan kanaa vai jotain kaatopaikalta ammuttua rottaa.

Kaivoin netistä artikkelin, jonka mukaan Kuningaskuluttaja oli pari vuotta sitten selvittänyt Subwayn salaisuuden. Ainakin silloin kaikki lihat tulivat ulkomailta. Kana tuli Thaimaasta.

No miksi kaukomaiden lihat ovat kauhistus? Siksi, että EU:n ulkopuolella käytetään isot määrät antibiootteja, rokotteita ja muita mömöjä eläinten terveyden ylläpitämiseksi.

Lisäksi vaikka kaikki olisi tuotanto-olosuhteiden osalta kunnossa, on erittäin epäekologista lennättää lihaa toiselta puolelta maapalloa.

Eräs kaunis kesäpäivä Picnic-ketjusta soitettiin ja tivattiin, mitä jutullani ajetaan takaa. Enkö ymmärrä, ettei esimerkiksi ananas kasva Suomessa?

Myöskään heiltä ei herunut tietoja kuin

käymällä Forumin Picnicissä, jossa avulias työntekijä kertoi, että kinkkua lukuun ottamatta kaikki muu liha tulee ulkomailta. Kana esimerkiksi on brasilialaista.

Ilmeni, että myös kotimaisuuttaan mainostava Kotipizza käyttää brasilialaista kanaa. Pizzapohjat puolestaan tuodaan Hollannista, koska ”kyseessä on erikoistuote, joka vaatii erikoisosaamista”.

Kotipizzan kanssa jouduin jutun julkaisun jälkeen kahnaukseen, koska kirjoitin heidän antaneen vain osan pyydetyistä tiedoista.

Muun muassa kotimaisen ruuan osuuteen he vastasivat vain, että tavarantoimittajista 58 prosenttia on suomalaisia. Sehän ei kerro tuotantomaista vielä mitään. Vai onko tavarantoimittaja synonyymi alkutuottajalle? Mielestäni ei.

Ennen jutun julkaisua lähetin Kotipizzaan tarkentavat kysymykset saamatta koskaan vastausta.

Julkaisupäivän aamuna puhelimeni soi ärhähästi kello 7.59. Kotipizzan viestintä-

ihmisellä oli mennyt omien sanojensa mukaan kahvit väärään kurkkuun.

Kuulemma lisäkysymyksiä sisältänyt sähköpostini ei ollut tullut perille. Epäilen sitä suuresti, sillä tarkistin lähettäneeni meilin tismalleen samaan osoitteeseen kuin aiemmatkin. Olisihan minulle tullut joku error-viesti, jos osoite olisi ollut yhtäkkiä virheellinen.

Harmitti. Olisiko sittenkin pitänyt vielä soittaa perään?

Oppitunti numero 4: Soita aina perään.

Hesburger mielletään aiemman markkinoitinsa vuoksi vahvasti kotimaiseksi. Siksiäpä olikin yllätys, että heidän lihoistaan vain 20–30 prosenttia on kotimaisia. Ketjun kaikista raaka-aineista reilusti alle puolet on tuotettu Suomessa.

Pian pikaruokajuttuni jälkeen pakenin reiluksi kuukaudeksi maasta. Ansaitulta kesälomalta palattuani huomasin, että Hesburgerin ryöpytys oli jatkunut lehdessämme.

Ketjua arvosteltiin ulkomaisen nautanlihan mainonnasta sinivalkoisella logolla.

Hieman myöhemmin selvisi, että Hesburger tunkee saksalaista possua kotimaisen reissumiehen väliin.

Ketjun toiminta aiheutti lukijoidemme keskuudessa paheksuntaa ja keräsi närkästyneitä viestejä myös Hesburgerin Facebook-sivulle.

Sitten seurasi paras osuus, **oppitunti numero 5:** Vaivannäkö tuotti tulosta.

Hesburger hylkäsi saksalaisen possun ja siirtyi kotimaiseen.

Myös Kotipizza ilmoitti luopuvansa tuontilihasta. Marraskuun alkuun mennessä pizzoista poistuvat brasilialainen kana ja hollantilainen pekoni.

Kotipizzan toimitusjohtajan **Tommi Tervasen** mukaan asiakkailta tuli negatiivista palautetta etenkin ulkomaisen kanan käytöstä.

”Katsoimme, että päätös siirtyä käyttämään yksinomaan suomalaista lihaa oli sitoumustemme ja periaatteidemme valossa ainoa oikea”, hän kertoi, kun tein jatkojuttua pikaruokaketjuista.

Lehdessämme on sittemmin ilmestynyt myös vertailu huoltoasemien ja henkilöstöruokalojen raaka-ainepohjasta.

Muun muassa ABC-ketju on kertonut siirtävänsä kokonaan kotimaiseen lihaan.

Koska *Maaseudun Tulevaisuus* on viljelijöiden ja muiden maaseudun elinkeinonharjoittajien äänitorvi, on kotimaisen ruuan menekki myös lehden tekijöille sydämenasia.

Toki meidän kaikkien suomalaisten kannattaisi näinä talouden ankeina aikoina tukea kotimaista valmistusta, oli kyse sitten ruuasta, tavaroista tai palveluista.

Monesti jalo tavoite vain unohtuu. Harvemmin itseään älyän tiedustella tuotteiden alkuperää.

Oppitunti nro 6: Kysy alkuperää ja äänestä halutessasi jaloillasi. Vain siten voit muuttaa maailmaa pala palalta. Tai tässä tapauksessa burgeri burgerilta. ●

REITZ

REITZIN SÄÄTIÖN KOKOELMAT
 AVOINNA ke ja su 15-17, p. 09 442 501
 Apollonkatu 23 B 64, Etu-Töölö **REITZ.FI**

**”Sitten seurasi
paras osuus:
Vaivannäkö
tuotti tulosta.”**

”Ennen Sodankylään muuttoa en olisi osannut sanoa, missä päin Lappia Inari tai Enontekiö sijaitsevat.

Vuoteni Lapissa

Toimittaja Liisa Kuittinen jätti työnsä, ystävänsä ja kotinsa ja muutti Lappiin. Siellä hän oppi, että mikään ei ole lopullista.

TEKSTI LIISA KUITTINEN

KUVAT ANTTI KERO

Seison talon rappusilla ja tuijotan edessäni aukeavaa pihanäkymää. Lunta on satanut yön aikana runsaasti, ja kulukuväylä autolle on tukossa.

Kahlaan halki lumisen pihamaan ja haen varastosta kolan. Pukkaan sen hanteen ja alan työntää. Lumi on paksua ja painavaa. Pusken ja puuskutan. Pipovaluu silmille, ja käteni hikoavat. Olen pukeutunut päälle ihan liikaa, ja oloni on pian tuskainen.

Juuri kun saan kolattua pihan, lumisade alkaa uudelleen. Itketään.

On joulukuun alku, ja minä olen muuttanut edellisellä viikolla Lappiin, Sodankylään. Olen jättänyt kaiken – työni, ystäväni ja kotini – ja tullut tänne keskelle pahinta kaamosta.

Mitä ihmettä olen mennyt tekemään? Mitä minä oikein ajattelin?

Sain idean Lappiin muutosta syyskuussa.

Vielä heinäkuussa olin vakuuttanut vanhemmilleni, etten koskaan muuttaisi Sodankylään. Istuimme torikahvilassa Helsingin

Hakaniemenrannassa ja puhuimme tulevaisuudesta.

– Eihän Sodankylässä ole mitään, puuskahdin ja jatkoin kahvinjuomista.

Seurustelin Lapissa asuvan miehen kanssa. Hän työskenteli Sodankylässä tutkijana, minä olin töissä Helsingissä. Välillämme oli 936 kilometriä.

Olin 36-vuotias ja ollut työelämässä kymmenen vuotta. Olin aloittanut urani asiakaslehtitalosta, silloisesta Alma Media Lehtien tekijöistä. Sieltä olin siirtynyt Sanoma Magazines Finlandiin ensin Yritysjulkaisut-asiakaslehtiyksiköön tuottajaksi ja myöhemmin *Kodin Kuvalehteen* toimitussihteeriksi. Vuoden 2012 alussa olin aloittanut työt *A-lehdissä* *Voi Hyvin* -lehden toimituspäällikkönä.

Kymmenessä vuodessa media-ala oli muuttunut. Kun vuonna 2004 valmistuin yliopistosta ja pääsin ensimmäiseen työpaikkaani, Suomessa elettiin nousukautta ja lehtitaloilla meni hyvin.

Vuonna 2014 Suomi rämpi taantumassa, ja ilmapiiri media-alalla oli ankea. Yt-neuvottelut olivat

tuttuja joka talossa. A-lehdissäkin oli käyty yt-neuvottelut alkuvuodesta, ja niiden seurauksena joukko kollegoja oli irtisanottu.

Lounaspöydässä keskusteltiin usein siitä, mitä vaihtoehtoja kukin näki alalle. Kaikki pohtivat plan B:tä.

Miksi en muuttaisi miesystäväni luo Lappiin ja ryhtyisi freelance-riksi? Miksi en kokeilisi siipiäni nyt, kun siihen oli mahdollisuus? Kun ajatus oli hiipinyt mieleeni kerran, en päässyt siitä enää eroon.

Olin kyllästynyt alalla vallitsevaan kurjuuteen. Pessimistinen tunnelma oli tarttunut minuun ja vienyt ilon työstä. Ajattelin, että jos muuttaisin Lappiin, saisin tilanteeseen etäisyyttä ja ehkä löytäisin ilon uudestaan. Parisuhteenikin alkoi olla siinä pisteessä, että jokin ratkaisu oli pian tehtävä. Etäsuhte oli ruvennut käymään rankaksi.

Ajattelin, että jos en lähtisi nyt, en lähtisi koskaan. Pelkäsin enemmän jämähtämistä kuin lähtemistä.

Koska minulla ei ollut lapsia, olin vapaa lähtemään minne ikinä halusin.

Kun kerroin päätöksestäni tutuile, heidän silmiinsä syttyi innostunut katse. Lappiin muuttoani pidettiin yllättävänä ja hauskana ratkaisuna.

Sain kuulla olevani rohkea, mutten tuntenut itseäni lainkaan rohkeaksi. Oma pärjääminen hirtti.

Jotta lähteminen ei olisi ollut liian pelottavaa, päätin, että lähtisin ensin vuodeksi. Vuokraisin asuntoni pois seuraavan vuoden loppuun asti ja katsoisin sitten, halusinko jatkaa.

Kerroin kaikille, että tämä olisi minun ”välivuoteni”. Se olisi tilaisuuteni pohtia, mitä oikein halusin.

Samalla pidin yllä mahdollisuutta palata takaisin Helsinkiin. Jos puhuisin kaikille vuodesta, paluuni ei merkitsisi epäonnistumista. Se olisi vain suunnitelman mukainen ratkaisu.

Myöhemmin ymmärsin, että varauksellinen suhtautuminen vain hidasti sopeutumistani Lappiin.

Vasta perillä todellisuus iski kasvoilleni: minä todella olin jättänyt kaiken ja muuttanut jumalan selän taakse paikkakunnalle, josta en tuntenut miesystäväni lisäksi ketään.

Ulkona oli pimeää ja hiljaista, ja minusta tuntui, että olin jumissa neljän seinän sisällä. Kaipasin kaupunkiin.

Onneksi sain pian juttutilauksia. Ahdistukseni helpotti heti, kun pääsin tekemään töitä. Silloin olin taas oma itseni.

Sain myytyä juttuja suhteellisen mukavasti. Kirjoitin *Divaa-niin*, *Trendiin*, *Lapin Kansaan* ja *Apuun*. Sain toimeksiantoja asiakaslehdistä. Silti minusta tuntui, että olisin voinut tehdä

enemmänkin. Minua myös huolestetti jatkuvasti tulevaisuus: riittäisikö töitä jatkossakin?

Pärjäsin kevään hyvin free-tuloillani, mutta YEL-maksujen suuruus järkytti minua. En ollut aiemmin tajunnut, kuinka hirvittävän paljon freelancerin tuloista upposi niihin.

Synkimpinä hetkinä ajattelin, että olin irtisanoutuessani tehnyt ammatillisen itsemurhan – etten enää koskaan saisi palkkatöitä.

Lokakuun alussa Rovaniemellä paistaa aurinko ja pakkasta on muutama aste. Astun sisään *Lapin*

Kansan toimitukseen. Aamupalaveri on alkamassa. Istun pöydän ääreen.

Vatsani kihelmöi innostuksesta. Olen tullut Rovaniemelle perehtymään uuteen työhöni. Seuraavalla viikolla aloitan työt *Lapin Kansan* Sodankylän-alue toimittajana. Pesti on hoitovapaan sijaisuus vuoden 2016 loppuun. Arkeni on jälleen muuttumassa.

Sanomalehdessä työn rytmi on hyvin erilainen kuin aikakauslehdessä: juttuja tehdään nopeasti, eikä niiden hiomiseen ole aikaa. Minulla, entisellä aikakauslehdentoimittajalla, on uuteen

rytmiin totuttelemista. Huomaan olevani hidas kirjoittaja.

Töiden aloittaminen *Lapin Kansassa* tuntuu kuitenkin hyvin luontevalta. Olen toimitusympäristössä kuin kala vedessä. Tätä olen kaivannut!

Kaamos tekee jälleen tuloaan, ja tietoisuus siitä saa minut hie-
man levottomaksi. Muutostani Sodankylään tulee vuosi.

Toimittaja Liisa Kuit-
tinen vaihtoi hektisen
Helsingin Lapin lumiin.

Vuoden aikana maailmani on laajentunut. Ennen Sodankylään muuttoa en olisi osannut sanoa, missä päin Lappia Inari tai Enontekiö sijaitsevat. Nyt olen käynyt molemmissa. Olen hiihtänyt Inarijärven jäällä ja kivunnut Kilpisjärven mahtavalle Saanalle.

En vielä kukaan tunne itseäni täysin sodankyläläiseksi, mutta uskon, että työpaikka edesauttaa sopeutumista. Freelancerina olin kovin yksin. Tein töitä omassa kotikonttorisani, ja meni päiviä, etten tavannut ketään. Uuden työni ansiosta ulkomaailma on avautunut minulle uudella tavalla. Olen siitä innoissani.

Vuoteen on mahtunut tus-
kaisia hetkiä, jolloin minusta on tuntunut, että freelanceriksi ryhtyminen oli väärä valinta. Olen kuitenkin oppinut, että mikään ei ole lopullista. Uusia tilaisuuksia tulee vastaan, kun vain jaksaa kärsivällisesti katsoa ja odottaa.

Kun uskaltaa hypätä uuteen, voi olla, että eteen aukeaa mahdollisuuksia, jotka ovat jopa parempia kuin mitä itse olisi osannut omalle kohdalleen toivoa. ●

Lue lisää *Liisa Kuittisen elämästä*:
www.vuosilapissa.com

**”Minä todella olin
jättänyt kaiken ja
muuttanut jumalan
selän taakse
paikkakunnalle,
josta en tuntenut
miesystäväni
lisäksi ketään.”**

Median vapaus: georgialainen tapaus

Mikheil Saakashvilia tukenut tv-asema kompastelee, mutta jatkaa yhä.

TEKSTI VELI-PEKKA LEPPÄNEN

KUVA VEERA PENNANEN

Georgialaisessa mediaympäristössä heilahtelee arvaamattomasti, nousut ja tuhot seuraavat toisistaan. Kansa seuraa enimmäkseen tv:tä, samalla kun lehdistö on vapaata mutta pienilevikkistä.

Georgian pysyvimpiin maamerkeihin on kauan lukeutunut ärhäkkä tv-kanava Rustavi 2, jonka tbilisiläisessä toimitalossa HSY:n ryhmä vieraili lokakuun alussa.

– Tv-asemamme on toiminut jo 21 vuotta, lähes yhtä pitkän ajan kuin kotimaamme on ollut uudelleen itsenäistyneenä, aloittaa yhtiön viestintäjohtaja **Nina Nakashidze**.

– Olemme sekä Georgian että koko Etelä-Kaukasuksen alueen suurin kaupallinen tv-kanava. Tällä erää kanava lähettää ohjelmia vain georgian kielellä.

Ohjelmisto jakautuu melko tasaisesti uutisiin, poliittisiin ohjelmiin ja viihteeseen. Nykyään Rustavi 2 pyörittää kahta tv-kanavaa, joista uudempi on vastikään käynnistetty ”naisten kanava”.

Nakashidze luonnehtii Rustavi 2:ta linjaltaan liberaaliksi, länteen ja euroatlanttiseen yhteistyöhön suuntautuvaksi, tarkemmin sanoen EU:hun ja Natoon liittymistä tukevaksi.

Yllättäen hän lisää, että yhtiön työntekijöiksikin rekrytoidaan mieluummin samanmielisiä.

Poliittiset vastustajat nimittele-

vät Rustavi 2:ta ”yhden puolueen kanavaksi”, millä viitataan tiiviisiin kanssakäymisiin ex-presidentin (2004–12) **Mikheil Saakashvilin** ja tämän tukijoukkojen kanssa. Tänä vuonnahan Saakashvili yllättäen otti Ukrainan kansalaisuuden ryhtyen Odessan kuvernööriksi.

Rustavi 2 käy esimerkkinä siitä, miten sidokset kulloisiinkin valtaryhmiin käyvät medialle rasitteeksi. Kun valta vaihtuu, vaikeuksia voi olla luvassa. Saakashvilin presidenttiys päättyi 2012 ja hänen Yhdistyneen kansallisen liike -puolueensa on oppositiossa, mikä on heijastunut myös Rustavi 2 -yhtiöön.

Nykyhallitus on ehtinyt jo pidättää – ja vapauttaakin – tv-kanavan johtoa. Pääministeri **Irakli Garibashvili** on syyttänyt Rustavi 2:ta vehkeilyä, ja kaupungin ja

valtion viranomaiset asettelevat esteitä toiminnalle. Samoin Rustavi 2:n järjestämät, 50 000 ihmisen yleisöjä vetäneet konsertit on tätä nykyä eri verukkein kielletty.

– Meitä painostetaan taloudellisesti, omaisuuttamme ahdistellaan ja tekijänoikeuskiistoja rakennellaan, viestintäjohtaja Nakashidze luettelee.

– Taloustilanteemme ei näistä syistä ole nyt suinkaan erinomainen, mutta toistaiseksi olemme pysyneet taloudellisesti riippumattomana yhtiönä, hän painottaa.

Kansan parissa on reagoitu Rustavi 2:n ahdinkoon ryhtymällä antamaan rahalahjoituksia tv-aseman tueksi. Lahjoituksilla ei Nakashidzen mukaan ole ratkaisevaa taloudellista painoarvoa, mutta hän pitää niitä hyvin hienoina kannustavina eleinä.

– Tuntemme, että työtämme arvostetaan laajalti.

Samalla myös tv-aseman työntekijät ovat vapaaehtoisesti suostuneet palkkojen leikkauksiin.

Rustavi 2:n kaksi poliittista vakio-ohjelmaa on rahapulassa hiljattain jouduttu ajamaan alas. Mutta tv-asema porskuttaa vielä – ja jaksaa luottaa valoisampaan huomiseen. ●

Viestintäjohtaja Nina Nakashidze näkee Rustavi 2 -tv:n painostuksen takana paitsi nykyhallituksen suoria toimia myös venäläistä epäsuoraa vaikutusta.

SAL:n vuosikokous 9.3.2016

SAL:n vuosikokous pidetään keskiviikkona 9. maaliskuuta 2016. Tarkempaa tietoa kokouksesta, kuten kokouspaikka ja ilmoittautumisohjeet kerrotaan Lööpissä 1/2016 sekä sähköpostitiedotteella. Sääntöjemme mukaan kaikilla sallilaisilla on oikeus tehdä esityksiä vuosikokoukselle. Ne tulee toimittaa kirjallisesti (sähköposti käy) SAL:n toimistoon joulukuun 10. päivään mennessä. ●

Tiedustelut: *asiames Kaija Plit, puh. 050 4394538, kaija.plit@sal-info.org*

HSY ja SAL yhteen?

SAL:n ja HSY:n hallitukset ovat nimenneet erityisen työryhmän, jonka tehtävänä on etsiä vastauksia konkreettisiin kysymyksiin. Työ on vielä kesken, mutta asiasta tiedotetaan jäsenistölle sitä mukaa, kun uutta tietoa saadaan. Mietinnässä on muun muassa mahdollisen yhdistymisen tekninen toteuttaminen sekä se, mitä tehdään yhdistysten rahoille ja omaisuudelle. Koulutus- ja jäsenlehtiyhteistyötä jatketaan selvitystyön aikana normaalisti. ●

Suosittu Symposium

Viidettä kertaa järjestetty Magazine Symposium oli jälleen suosittu. Tämän vuoden Muutu ja menesty -teema kiinnosti aikakauslehtiväkeä niin paljon, että Sampo-salin 340 paikkaa eivät riittäneet, vaan ilmoittautumismahdollisuus piti sulkea jo neljä viikkoa ennen seminaaria. Symposiumin sallistujat tulevat tasaisesti suurista ja pienistä aikakauslehdistä, mukana on myös journalismin opiskelijoita ja opettajia.

SAL on ollut mukana aikakauslehtialan koulutuspäivässä jo runsaat 10 vuotta. Alkujaan olimme Aikakauslehtien Liiton (nyk. Aikakausmedian) ja Aikakauslehtien Päätoimittajien kanssa järjestämässä vuosittaista ABC-seminaaria. Vuonna 2014 ABC sulautui toiseen alan merkkitapahtumaan, Magazine Symposiumiin. ●

Kahdeksan ehdotusta Salli-palkittavaksi

Edellisen Salli-palkinnon sai Suomen Kuvalehden toimittaja Risto Lindstedt elämäntyöstään.

Salli-palkinnon ehdotusaika päättyi loka-kuun lopussa. Tänä syksynä palkintoraati pääsi iloitsemaan jäsenistön erittäin hyvistä esityksistä, joita tuli määräaikaan mennessä kahdeksan kappaletta.

Esitysten määrä oli hieman edellisiä vuosia suurempi, mikä johtunee viime vuosikokouksessa kevennetystä palkinto-ohjesäännöstä. Uuden säännön mukaan ensimmäisessä vaiheessa riittää pelkät perustellut esitykset, joista palkintoryhmä päättää jatko- ja pääsijät.

Tänä vuonna jatko- ja pääsijät kolme ehdotusta, joista palkintoryhmä on pyytännyt työnäytteitä. Niiden perusteella päätös seuraavasta palkittavasta tehdään ensi vuoden alussa.

Ensimmäisen kerran Salli-palkinto jaettiin vuonna 2005, ja kahdestoista palkinto ojenetaan SAL:n vuosikokouksessa 9.3.2016. ●

Sisäilmassa ongelmia

Home sweet home -slogan sai synkän sisälön syyskuussa, kun SAL:n toimistotiloissa ilmeni patterivuoto ja monella nenällä mitattu homeen haju.

Kun toimistoväen terveysongelmat pahenivat, edessä oli evakko ja etätyö. Niinpä SAL:n ja HSY:n toimistossa on hiljaista ainakin marraskuun loppuun, jolloin homevilljelyn tulokset valmistuvat.

Vaikka toimiston työosoite on tilapäisesti virtuaalinen, työt jatkuvat niin normaalisti kuin se on mahdollista. SAL:n ja HSY:n hallitukset päättävät, palaako toimistonväki takaisin Hakaniemeen vai pakataanko muuttolaatit. ●

Isät ja pojat suolla

Aki Ollikaisen *Musta satu* -romaanin alussa on Helsingin Sanomien skannattu sivu syyskuun 19. päivästä 1931. Malmilla Tattarisuon lähteestä on nostettu kammottava löytö: ihmisten jalkoja, käsiä, sormia ja pää. Kirjan lopussa on sivu seuraavana vuonna ilmestyneestä numerosta. Tattarisuon arvoitus on selvitetty ja kuusi henkilöä pidätetty. Ruumiinosat ovat peräisin Malmin hautausmaalta köyhien ihmisten linjahautoista, ja niitä on käytetty maagisissa rituaaleissa.

Romaani ei käsittele tarkemmin rituaalien sisältöä eikä tekijöitä. Tattarisuo on eri sukupolviin kuuluvien miesten harharetkien näyttämö ja mielen peili. Pimeys, rajojen ylittäminen ja kuolema vetävät heitä puoleensa. Umpikuja periytyy puhumattomilta isiltä pojille.

Kehyskertomuksessa kirjailijaksi pyrkivä mies kulkee kodin ja Tattarisuon väliä. Hän yrittää luoda tarinaa menneisyyden tapahtumista, mutta työ ei suju. Käsikirjoitusliuskat hajoavat auton jalkatilassa. Vaimo kylästy poissaolevaan ja vieraissa käyvään mieheen, ottaa pojan mukaansa ja lähtee.

”Miksi aloin katsella elämäni ulkopuolelta? Kun muutuin vieraaksi itselleni, muuttuivat läheisetkin vieraiksi. Arki muuttui oudoksi, jonkun tuntemattoman ihmisen arjeksi. Heräsin aamuisin vieraassa ruumiissa, vieraassa talossa. Elin vieraan ihmisen elämää.”

Nykyhetken kuvauksen kanssa vuorottelee toinen tarina. Kieltoain aikaan 1930-luvun Helsingissä harjoitetaan pirtukauppaa; taustalla pysyvät toimeksiantajat rikastuvat, trokarit pyrkivät ottamaan osansa, mutta voivat jäädä kiinni ja joutua vankilaan.

Näiden kahden aikatason lisäksi kertojamies muistelee lapsuuttaan, isän varhaista kuolemaa ja äidin alkoholismia. Miehen tie näyttää kohtalon määräämältä; on kerättävä kaikki voimat ja käsiteltävä sekä omat että suvun kokemukset, jos haluaa päästä irti pahan olon kierteestä.

”Niin edeltävät sukupolvet käänsivät seuraaville selkensä. Ja minä seisoin jonon päässä, tuijotin isän niskaa ja isä papan niskaa. Pappa tuijotti tyhjiyteen, ehkä sieltä viimein piirtyivät esiin sotavuodet ja sotaa edeltänyt aika, papan lapsuus, jonka uumenista hän haki omaa, kadonnutta isäänsä.”

Naiset häivähtävät romaanissa äidin, vaimon ja huoran rooleissa. Heistä ei ole tukea miesten maailmassa, missä taistellaan hengissä selviytymisestä. Konkreettisesti tuo maailma näkyy trokareiden keikoilla ja punakaartin rippeiden metsäleirissä. Mieskertojan kriisi tuo mieleen Suomen kirjallisuudessa usein nähdyn kirjailijahahmot juomakausineen ja yksinäisyyden tunteineen. 1930-luvun lamasta ja poliittisesta ilmapiiristä romaani luo elävän ja uskottavan kuvan. Tekijä kuvaa ahdistusta kirkkaalla kielellä ja tiivistää eri aikakausien kokemukset yhteisten teemojen jatkumoksi. ● SINIKKA PIHLAMAA

Aki Ollikainen: *Musta satu*. Siltala 2015

Aki Ollikainen (s. 1973) oli useita vuosia toimittajana paikallislehdessä Kolarissa. Hänen vuonna 2012 ilmestynyt esikoisromaaninsa *Nälkävuosi* sai Helsingin Sanomien kirjallisuuspalkinnon ja oli Finlandia-palkintoehdokkaana.

KANSI ELINA WARSTA

ILTA = FINGERI

* . CX61 *

Uudistunut museo
sananvapaudesta

3.12.2015

Ludviginkatu
2-4 Helsinki

PÄIVÄLEHDEN MUSEO

KUVA (YK: KATUKOHTA): SAMI KERO, KATRO, 2011.

AVOINNA TI-SU KLO 11-17. VAPAA PÄÄSY!